DAY — 04 SEAT NUMBER

2024	II	24	1100	J-823	(SK)

SANSKRIT (33)

Time : 3 Hrs. (16 Pages) Max. Marks : 80

सूचना :

(१) सर्वासु कृतिषु वाक्यानां पुनर्लेखनम् आवश्यकम्।

(२) यथासूचनम् आकलनकृतय:, व्याकरणकृतय: आरेखितव्या:।

(३) आकृतीनाम् आलेखनं मसिलेखन्या कर्तव्यम्।

(४) रिक्तस्थानपूरणे युज्यमाना: शब्दा: अधोरेखितव्या:।

प्रथम: विभाग: — सुगमसंस्कृतम् । [६]

प्र. १. (अ) चित्र दृष्ट्वा व्यावहारिक सूचना: संस्कृतभाषया लिखत। (३)

(१)

(२)

(३)

https://www.maharashtrastudy.com

(ब) व्यावहारिकशब्दमञ्जूषात: शब्दं चित्वा उचित-स्तम्भे लिखत। (८ त: ६) (३)

नाट्यम्	वाद्यम्	कला

(वीणा, सूत्रधारम्, जलतरणम्, कर्णपत्रभङ्गम्, ताल:, इन्द्रजालम्, रङ्गसूचना, चतुरङ्ग:)

द्वितीय: विभाग: — पद्यम्। [१२]

(अवबोधनम्, पृथक्करणम्, शब्दज्ञानम्, अन्वयपूर्ति:, सरलार्थ:)

प्र. २. (अ) पद्यांशं पठित्वा निर्दिष्टे कृती कुरुत। (४)

(१) अवबोधनम्। (३ त: २) (२)

(i) उचितं कारणं चित्वा वाक्यं पुनर्लिखत।

बुधै: वयसि गते अपि विद्या ग्राह्या, यत: .....।

(अ) अन्यजन्मनि विद्या सुलभा भविष्यति।

(ब) वृद्धावस्थायां स्मरणशक्ति: वर्धते।

(ii) उचितं शब्दं चित्वा चतुष्कोणं पूरयत।

उद्योगिनं पुरुषसिंहम् उपैति - [ ]

(iii) पूर्णवाक्येन उत्तरं लिखत।

का पुरुषा: किं वदन्ति?

चिन्तनीया हि विपदामादावेव प्रतिक्रिया।
न कूपखननं युक्तं प्रदीप्ते वह्निना गृहे ॥ १ ॥

https://www.maharashtrastudy.com

गतेऽपि वयसि ग्राह्या विद्या सर्वात्मना बुधैः।

यद्यपि स्यान्न सुलभा साऽन्यजन्मनि ॥२॥

उद्योगिनं पुरुषसिंहमुपैति लक्ष्मीर्दैवेन देयमिति कापुरुषा वदन्ति।

दैवं निहत्य कुरु पौरुषमात्मशक्त्या यत्ने कृते न सिध्यति कोऽत्र दोषः ॥३॥

रात्रिर्गमिष्यति भविष्यति सुप्रभातं भास्वानुदेष्यति हसिष्यति पङ्कजश्रीः।

इत्थं विचिन्तयति कोषगते द्विरेफे हा हन्त हन्त नलिनीं गज उज्जहार ॥४॥

(२) पृथक्करणम्। (२)

प्रवाहिजालं पूरयत।

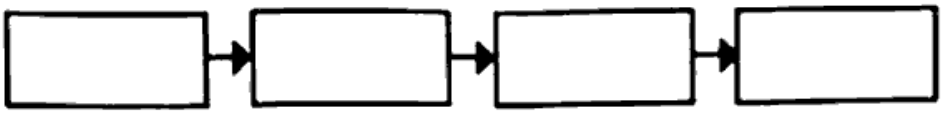

(पङ्कजश्रीः हसिष्यति, रात्रिः गमिष्यति, भास्वान् उदेष्यति, सुप्रभातं भविष्यति)

(ब) पद्यांशं पठित्वा निर्दिष्टे कृतीः कुरुत। (४)

(१) अवबोधनम्। (३ तः २) (२)

(i) पूर्णवाक्येन उत्तरं लिखत।

कैः हीहीकृतम्?

(ii) वाक्यं पुनर्लिखित्वा सत्यम् / असत्यं लिखत।

यमुना शङ्करस्य मूर्ध्नि स्थिता।

(iii) उचितं शब्दं चित्वा चतुष्कोणं पूरयत।

अशेषवदनैः प्रत्युत्तरं दत्तवान् — ☐

कस्त्वं लोहितलोचनास्यचरणो हंसः कुतो मानसात्।

किं तत्रास्ति सुवर्णपङ्कजवनान्यम्भः सुधासन्निभम्।

https://www.maharashtrastudy.com

रत्नानां निचयः प्रवालमणयो वैदूर्यरोहाः क्वचित्

शम्बूका अपि सन्ति? नेति च बकैराकर्ण्य हीहीकृतम् ॥१॥

अम्बा कुप्यति तात मूर्ध्नि विधृता गङ्गेयमुत्सृज्यतां

विद्वन् षण्मुख का गतिर्मम चिरं मूर्ध्नि स्थिताया वद ॥

कोपावेशवशादशेषवदनैः प्रत्युत्तरं दत्तवान्

''अम्भोधिर्जलधिः पयोधिरुदधिर्वारान्निधिर्वारिधिः'' ॥२॥

(२) शब्दज्ञानम्। (३ तः २) (२)

(i) नामस्थाने सर्वनाम प्रयुज्य वाक्यं पुनर्लिखत।

मानसे सुधासन्निभम् अम्भः अस्ति। (तद)

(ii) सन्धिविग्रहं कुरुत।

बकैराकर्ण्य = ... + ... ।

(iii) विरुद्धार्थीशब्दं लिखत।

(१) विद्वान् × ..... (२) दत्तवान् × ..... ।

(क) पद्यांशं पठित्वा अन्वयपूर्तिम् कुरुत अथवा माध्यमभाषया सरलार्थं लिखत। (४)

विन्यस्तहस्तः स्वनितम्बबिम्बे कल्पद्रुमो भक्तमनोरथानाम्।

तिष्ठत्यपास्य श्रममिष्टकायामनादिकालादिह पाण्डुरङ्गः ॥१॥

भक्तव्रजस्तालमृदङ्गनादैर्गर्जन्मुहुर्विठ्ठल - विठ्ठलेति।

आषाढमासे प्रतिवर्षमत्र क्षेत्रं समागच्छति पौण्डरीकम् ॥२॥

अन्वयः - श्रमम् ..... स्वनितम्बबिम्बे विन्यस्तहस्तः ..... कल्पद्रुमः ..... अनादिकालात् इह ..... तिष्ठति। अत्र प्रतिवर्षम् ..... तालमृदङ्गनादैः ..... इति मुहुः गर्जन् ..... पौण्डरीकं ..... समागच्छति।

https://www.maharashtrastudy.com

तृतीय: विभाग: — गद्यम्।

(अवबोधनम्, शब्दज्ञानम्, पृथक्करणम्, स्पष्टीकरणम्)

प्र. ३. (अ) गद्यांशं पठित्वा निर्दिष्टा: कृती कुरुत। (४)

(१) अवबोधनम्। (३ त: २) (२)

(i) पूर्णवाक्येन उत्तरं लिखत।

के अर्थप्रकाशका:?

(ii) वाक्यं पुनर्लिखित्वा सत्यम् / असत्यं लिखत।

लौकिक-वैदिक-संस्कृतशब्दानां निर्वचनं कर्तुं शक्यते।

(iii) रेखाङ्कितं पदम् आधृत्य प्रश्ननिर्माणं कुरुत।

निरुक्तं शब्दानां निर्मिते: इतिहासं कथयति।

सरस्वती जगाद, "नि:शेषेण वचनं निर्वचनम् इति उच्यते। शब्दानां मूलं तथा तेषाम् अर्थ: एतयो: स्पष्टीकरणं नाम निर्वचनम्। स एव निरुक्तग्रन्थस्य प्रतिपाद्य: विषय:।" https://www.maharashtrastudy.com

भाषा: प्रत्यपृच्छन्, "किन्तु शब्दकोषा: शब्दानाम् अर्थान् तु प्रकाशयन्ति एव। तर्हि निरुक्तय किं महत्त्वम्?

सरस्वती प्रत्यवदत्, "शब्दकोषा: अर्थप्रकाशका: इति तु सत्यम् एव। किन्तु ते शब्दानां वर्तमानम् अर्थम् एव प्रकाशयन्ति। निरुक्तं तु शब्दानां निर्मिते: इतिहासं नि:शेषं कथयति।"

भाषा: ऊचु:, "सम्यक् अवगतम् अधुना लौकिक-वैदिक-संस्कृतशब्दानां निर्वचनं कर्तुं शक्यते। अपि भारतीयभाषास्थितानां शब्दानां निर्वचनं कर्तुं शक्यम्?"

सरस्वती स्मितं कृत्वा उक्तवती, "अथ किम्? पश्यन्तु सर्वा: भवत्य:। अहम् एकं संस्कृतशब्दं वदामि। तस्य कृते स्वान् स्वान् शब्दान् झटिति वदन्तु ..... भ्रमर:।"

तदा भाषा भ्रमरवाचकै: शब्दै: युगपद् गुञ्जनम् चक्रु: - "भुंगा (मराठी) ..... भमरो (गुजराती) ..... भ्रॉमोर (बाङ्ग्ला) ..... भरिंग (पंजाबी) ..... बुमरो (काश्मिरी) ..... भमरो (पालि:) ..... भँवरा (हिन्दी) .....: भोमोरा (असमिया) ..... भ्रमरमु (तेलुगु) ..... भअँर (उडिया)"

https://www.maharashtrastudy.com

सरस्वती पुन: वदति, ''शब्दानां मूलार्थप्रतिपादनम् एव भाषाया: वैभवम्। नित्यं भ्रमति एव अयम् उत: भ्रमर:।' भ्रम्' इति धातो: व्युत्पन्न: अयं शब्द:। अधुना अवलोकयन्तु सर्वान् एतान् शब्दान्। निर्वचनसिद्धान्तेन स्पष्टतया अवगम्यते यत, शब्दस्य क्व मूलं? कीदृश: च विन्यास:? कुत्र समानता? किमु भेद:? तर्कयन्तु सम्यक्।

(२) शब्दज्ञानम्। (३ त: २) (२)

(i) रेखाङ्कितं नामस्थाने 'तद्' सर्वनाम प्रयुज्य वाक्यं पुनर्लिखत।

शब्दानां मूलार्थप्रतिपादनम् एव भाषाया: वैभवम्।

(ii) विशेषण-विशेष्याणां मेलनं कुरुत।

'अ'	'आ'
प्रतिपाद्य:	इतिहासम्
नि:शेषम्	विषय:
	निर्वचनम्

(iii) तृतीयाविभक्त्यन्तपदे गद्यांशत: चित्वा लिखत।

(१) .....।

(२) .....।

अथवा

(२) पृथक्करणम्। (२)

जालरेखाचित्रं पूरयत।

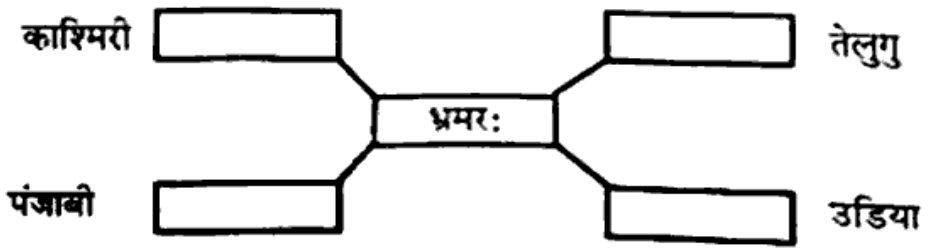

(ब) माध्यमभाषया ससन्दर्भं स्पष्टीकुरुत। (२ त: १) **(५)**

(१) प्रसाधनस्य द्वौ विभागौ।

(२) सूत्रपरीक्षामात्र: प्रदीप:।

https://www.maharashtrastudy.com

चतुर्थः विभागः — नाट्यकलशः।

(अवबोधनम्, शब्दज्ञानम्, पृथक्करणम्, स्पष्टीकरणम्)

प्र. ४. (अ) नाट्यांशं पठित्वा निर्दिष्टे कृतीः कुरुत। (४)

(१) अवबोधनम्। (३ तः २) (२)

(i) उचितं वाक्यांशं चित्वा वाक्यं पुनर्लिखत।

घटोत्कचः भीमं प्रसादं याचते, यतः .....

(अ) घटोत्कचः ब्राह्मणजनापराधम् अकरोत्।

(ब) घटोत्कचेन भीमः न पूर्वम् अभिवादितः।

(ii) उचितं शब्दं चित्वा चतुष्कोणं पूरयत।

घटोत्कचेन मातुः आहारार्थम् आनीतः मानुषः - [ ]

(iii) पूर्णवाक्येन उत्तरं लिखत।

पितृहृदयानि कीदृशानि?

घटोत्कचः- इदमुपपन्नं पितुर्मे भीमसेनस्य।

भीमः - अथ कोऽयं भीमो नाम!

विश्वकर्ता शिवः कृष्णः शक्रः शक्तिधरो यमः।

एतेषु कथ्यतां भद्र केन ते सदृशः पिता॥

घटोत्कचः- सर्वैः।

भीमः - धिगनृतमेतत्।

घटोत्कचः- कथं कथमनृमित्याह। क्षिपसि मे गुरुम्। भवतु। इमं स्थूलं वृक्षमुत्पाट्य प्रहरामि। (उत्पाट्य प्रहरति।) (आत्मगतम्) कथमनेनापि न शक्यते हन्तुम्। किं नु खलु करिष्ये। भवतु, दृष्टम्। एतद्गिरि-कूटमुत्पाट्य प्रहरामि। (प्रहृत्य) कथमनेनापि न शक्यते हन्तुम्। किं नु खलु करिष्ये। भवतु दृष्टम्। (प्रकाशम्) भोः पुरुष! पूर्वसमयं स्मर।

https://www.maharashtrastudy.com

भीम: - समयमिति। एष स्मरामि। गच्छाग्रत:। (उभौ परिक्रामत:।)

घटोत्कच:- इह तिष्ठ। तवागमनमम्बायै निवेदयामि।

भीम: - बाढम्। गच्छ।

घटोत्कच:- (उपसृत्य) अम्ब! अयमहमभिवादये।
चिराभिलषितो भवत्या आहारार्थमानीतो मानुष:।

हिडिम्बा - जात! चिरं जीव।

घटोत्कच:- अनुगृहीतोऽस्मि।

हिडिम्बा - किमेष मानुष आनीत:।

घटोत्कच:- अम्ब! कोऽयम्।

हिडिम्बा - दैवतं खल्वस्माकम्।

घटोत्कच:- आ: कस्मात् दैवतम्।

हिडिम्बा - उन्मत्तक, पिता तव।

घटोत्कच:- भो: तात!
अज्ञानात्तु मया पूर्वं यद्भवान्नाभिवादित:।
अस्य पुत्रापराधस्य प्रसादं कर्तुमर्हसि॥
अहं धार्तराष्ट्रवनदावाग्नि: घटोत्कच: अभिवादये।
पुत्रचापलं क्षन्तुमर्हसि।

(२) शब्दज्ञानम्। (३ त: २) (२)

(i) नाट्यांशत: हेत्वर्थक-धातुसाधित-अव्यये चिनुत।

(१) ..... (२) .....

(ii) सन्धिविग्रहं कुरुत।

अनुगृहीतोऽस्मि = ... + ...।

(iii) विरुद्धार्थकं शब्दं लिखत।

(१) अनृतम् × .....।

(२) अग्रत: × .....।

https://www.maharashtrastudy.com

(ब) नाट्यांशं पठित्वा निर्दिष्टे कृती कुरुत। (४)

(१) अवबोधनम्। (३ त: २) (२)

(i) उचितं कारणं चित्वा वाक्यं पुनर्लिखत।

शाण्डिल्य: परिव्राजकस्य भाण्डभारगर्दभ: संवृत्त:, यत: .....

(अ) स: ज्ञानलुब्ध:।

(आ) स: भिक्षालुब्ध:।

(ii) वाक्यं पुनर्लिखित्वा सत्यम् / असत्यं लिखत।

अध्ययनेन अष्टादशसिद्धय: लभ्यन्ते।

(iii) रेखाङ्कितं पदम् आधृत्य प्रश्ननिर्माणं कुरुत।

आवां भिक्षार्थम् एव गच्छाव:।

(परिव्राजक: प्रविशति।)

परिव्राजक: - शाण्डिल्य, शाण्डिल्य, (पृष्ठत: विलोक्य) न तावद् दृश्यते। न जाने निद्रावशं गत: अथवा मृत:। भवतु, एकमात्र: शिष्य:, दृढं परिपालयितव्य।

(तत: प्रविशति शाण्डिल्य:।)

शाण्डिल्य: - भो:, क्षुधा मां बाधते। अस्माकं गेहे अशननाशेन अतीव बुभुक्षित: अहं भिक्षालोभेन अस्य दुष्टाचार्यस्य भाण्डभारगर्दभ: संवृत्त:। का गति:। भगवन्तम् एव अनुसरामि। एष खलु भगवान्। (उपगम्य) क्षम्यतां, क्षम्यतां भगवन्।

परिव्राजक: - न भेतव्यम्। आगच्छ, अध्ययनकाल: इदानीम्।

शाण्डिल्य: - अपसार्य अध्ययनं, भिक्षार्थमेव गच्छाव:।

परिव्राजक: - मूर्ख, प्रात:काल: अयम्, न भिक्षावेला। तस्माद् अध्ययनार्थम् इदमुद्यानं प्रविशाव:।

शाण्डिल्य: - प्रथम: कल्प:। (उद्यानं प्रविश्य) अहो रमणीयं खलु इदमुद्यानम्।

https://www.maharashtrastudy.com

परिव्राजक: - इह एव आसिष्यावहे। आगच्छ वत्स, अधीष्व तावत्।

शाण्डिल्य: - न तावद् अधीष्ये। अध्ययनेन किं भवति?

परिव्राजक: - अध्ययनेन अष्टसिद्धय: लभ्यन्ते।

शाण्डिल्य: - अष्टसिद्धय: इति? भगवन्, तेन त्वं परदेहं परगेहं च प्रवेष्टु समर्थ: भवसि?

परिव्राजक: - अथ किम्। छिद्यताम् एषा कथा। तूष्णीं स्थित्वा योगं चिन्तयाव:।

शाण्डिल्य: - (आत्मगतम्) भगवान् तूष्णीं स्थित्वा योगं चिन्तयतु। अहं तु सुसमाहित: ओदनं चिन्तयामि। लड्डुका:, मोदका: .....

(तत: प्रविशत: गणिका सखी च।)

गणिका: - हञ्जे मधुकरिके, कुत्र खलु स: मम चित्तचौर: रामिलक:?

शाण्डिल्य: - (दृष्ट्वा) अविधा, का नु खलु एषा? तरुणी, दर्शनीया, अस्य उद्यानस्य अलङ्कार: इव।

सखी: - अज्जुके, वसन्तसेने .....

शाण्डिल्य: - अयि, गणिका खलु इयं वसन्तसेना इति मन्ये। स्वर: अपि अस्या: अतिमधुर:। अहो रूपम्। अहो आनन्द:। अधुना यम: आगच्छतु यमदूत: वा आगच्छतु, अहं तु इत्थमेव नेत्राभ्याम् अस्या: सौन्दर्यरसपानं करिष्ये।

(२) पृथक्करणम्। (२)

क्रमेण योजयित्वा वाक्यानि पुनर्लिखत।

(अ) (१) वसन्तसेनाया: उद्यानागमनम्।

(२) परिव्राजकस्य शाण्डिल्यस्य च उद्यानप्रवेश:।

https://www.maharashtrastudy.com

(३) गणिकादर्शनेन शाण्डिल्यस्य आनन्दः।

(४) परिव्राजकस्य योगचिन्तनविषये आदेशः।

(क) माध्यमभाषया ससन्दर्भं स्पष्टीकुरुत। (२ तः १) (५)

(१) न च गुरुनियोगा विचारमर्हन्ति।

(२) त्वमेव सूत्रधारो भूत्वा लोकनाट्यं प्रदर्शय।

पञ्चमः विभागः - साहित्यपरिचयः साहित्यविशेषः च। |८|

प्रश्न ५. उचित विकल्पं चित्वा वाक्यं पुनर्लिखत। (१० तः ८)

(१) ..... सुवर्णकालः इति उच्यते।

(मौर्यकालः, कुशाणकालः, गुप्तकालः)

(२) शक-क्षत्रप-कुशाणादयः ..... ।

(राजवंशाः, सङ्घराज्याः, गणराज्याः)

(३) अङ्कोर-मन्दिर-समूहः ..... देशे वर्तते।

(कम्बोडिया, बाली, श्रीलंका)

(४) सङ्कलनं, सूचीकरणं, वाचनं, मुद्रणं, स्पष्टीकरणं, तथैव संरक्षणम् इत्येते विषयाः ..... अन्तर्भूताः।

(मूर्तिशास्त्रे, हस्तलिखितशास्त्रे, स्थापत्यशास्त्रे)

(५) ....., वाचनार्थम् लिपिशास्त्रस्य ज्ञानम् आवश्यकम्।

(लिपीनां, चित्राणां, मूर्तीनां)

(६) संस्कृतनाट्यस्य मूलं ..... तथा यज्ञविधिषु दृश्यते।

(वैदिकसूक्तेषु, उपनिषदि, वेदाङ्गेषु)

(७) महाव्रतविधौ अश्वमेधे च ..... क्रियन्ते स्म।

(कृतककलहः, कृतकसंवादः, कृतकनाटकम्)

https://www.maharashtrastudy.com

(८) "नाटकं नाम कान्त: चाक्षुष: क्रतु:" इति ..... वर्णयति।

(कालिदास:, भास:, माघ:)

(९) नाट्येतरा: सर्वे साहित्यप्रकारा: केवलं ..... भवन्ति।

(श्रव्या:, मनोरञ्जका:, दृश्या:)

(१०) ..... उत्तररामचरिते रामायणस्य कथा एव परिवर्तिता।

(भवभूतिना, पाणिनिना, कालिदासेन)

षष्ठ: विभाग: - लेखनकौशलम्। |१६|

प्रश्न ६. अधोनिर्दिष्टे कृती कुरुत। (३ त: २) (८)

(१) मञ्जूषात: उचितान् शब्दान् चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयित्वा चित्रपटवर्णन पुनर्लिखत।

'वाल्ट-डिस्ने' नाम्न्या ..... निर्मितस्य चित्रपटस्य पुन: प्रस्तुति: इयम्। मुफासा, सिम्बा, स्कार, टैमन्, पुम्बा, इत्यादय: पशव: ..... वनप्रदेशे निवसन्ति। ..... कृते तेषां संघर्ष: अत्र वर्णित:।

अनुप्राणितपटेषु ..... कौशलं तु मौलिकमेव। किन्तु, पार्श्वनिवेदकानाम् अपि ..... अतीव महत्त्वपूर्णं भवति। यत: तेषां ..... माध्यमेन रसिका: कथाम् आस्वादयन्ति। आङ्ग्लभाषापटे मॅथ्यू-ब्रोडरिक् तथा जेम्स-अर्ल-जोन्स इति द्वौ ..... । अस्य चित्रपटस्य हिन्दीसंस्करणे तु ..... अभिनेता शाहरुखखान: च तस्य पुत्र: आर्यनखान: च पार्श्वनिवेदनं कृतवन्तौ। एतदपि अस्य चित्रपटस्य भारते लोकप्रियताया: कारणम्।

(विख्यात:, कौशलम्, निर्मितिसंस्थया, स्वराणां, आफ्रिकाखण्डे, तन्त्रज्ञानां, राज्यस्य, पार्श्वनिवेदकौ)

https://www.maharashtrastudy.com

(२) निमन्त्रणपत्रिकाया: आधारेण संस्कृतभाषया वृत्तान्तलेखनं कुरुत। (८)

निमन्त्रणम्

॥ सम्मिलामहे सम्मोदामहे ॥

स्नेहसम्मेलनम्

गुरुकुल-विद्यामन्दिरम् सङ्गमनेरम् आयोजयति

भारतस्य ऐतिहासिकयात्रा

(ऐतिहासिक-लघुनाटिकानां प्रस्तुतीकरणम्)

प्रमुखातिथि: - डॉ. रघुनाथ: (विख्यात: अभिनेता)

अध्यक्ष: - श्री. नयनीश: कवठाळे (प्राचार्य:)

स्थलम् - सावित्रीबाई फुले रङ्गमन्दिरम्, सङ्गमनेरम्।

समय: - रात्रौ ८.०० त: १०.००

दिनांक - १४ डिसेम्बर २०२३

छात्राणां पालकानां च हार्दं स्वागतम्।

* संयोजका: *

नीलिमा लगडे	**सुहास: वैती**	**विजय: लामकाने**
सम्मेलनप्रमुख:	छात्रप्रमुख:	छात्रप्रमुख:
९८××××××३७	s1k2v1@rediffmail.com	skk@hotmail.com

(३) अधोदत्तेषु एकं विषयम् अधिकृत्य संस्कृतभाषया ८-१० वाक्येषु निबंधलेखने कुरुत। (८)

(१) भारतविद्या।

(२) परोपकार:।

(३) मम प्रिय अभिनेता।

https://www.maharashtrastudy.com

सप्तमः विभागः — भाषाभ्यासः।

प्र. ७. अधोनिर्दिष्टाः कृतीः कुरुत। (५ तः ४)

(अ) नामतालिकां पूरयत। (८ तः ६) (३)

क्र.	नाम	प्रातिपदिकम्	अन्तम्	लिङ्गम्	विभक्तिः	वचनम्
१	वासः	वासस्	---	नपुंसकलिङ्गम्	प्रथमा	---
२	वधूः	---	ऊकारान्तम्	स्त्रीलिङ्गम्	द्वितीया	---
३	सरस्वत्याः	---	ईकारान्तम्	स्त्रीलिङ्गम्	---	एकवचनम्
४	हनुमान्	---	मत्प्रत्ययान्तम्	---	प्रथमा	एकवचनम्

(आ) समासतालिकां पूरयत। (८ तः ६) (३)

क्र.	समस्तपदम्	समासविग्रहः	समासनाम
१.	स्तुतिकन्या	----------।	कर्मधारयः।
२.	-------	अनिलेन सह।	सह बहुव्रीहिः।
३.	स्त्रीपुरुषाः	----------।	इतरेतर द्वन्द्वः।
४.	-------	न कृष्या।	नञ् तत्पुरुषः।
५.	-------	अर्थे हीनाः।	तृतीया तत्पुरुषः।
६.	प्रकृतिस्था	प्रकृत्यां तिष्ठति इति।	---------।
७.	-------	सुष्ठु विहितानि।	प्रादि तत्पुरुषः।
८.	प्रतिदिनम्	दिने दिने।।	---------।

(इ) मञ्जूषातः तद्धितान्त-कृदन्तान् चित्वा उचितस्तम्भे लिखत। (८ तः ६) (३)

तद्धितान्ताः	कृदन्ताः

(लाभः, प्रसाधनम्, नैसर्गिकम्, धार्तराष्ट्रम्, आचारः, मानुषः, प्राणी, स्तुतिः)

https://www.maharashtrastudy.com

(ई) समानार्थकशब्दं लिखत। (८ त: ६) (३)

(१) अब्धि: - .....।

(२) मार्जार: - .....।

(३) कुन्तल: - .....।

(४) हिरण्यम् - .....।

(५) शकुन्त: - .....।

(६) सहस्रांशु: - .....।

(७) अम्भ: - .....।

(८) पत्नी - .....।

(उ) सूचनानुसारं परिवर्तनं कुरुत। (५ त: ३) (३)

(१) गर्दभा: गीतं गायन्ति।

('गायन्ति' स्थाने 'गायति' प्रयुज्य वाक्यं पुनर्लिखत।)

(२) विनायक: विवरं सम्प्रविशति बहि: निर्गमे यतते च।

(पूर्वकालवाचकं धातूसाधित अव्ययं योजयता)

(३) प्रसाधनकालाया: षोडश अङ्गानि सन्ति।

(लङ्लकारे परिवर्तयत।)

(४) नट: सत्यं वदति।।

('नट' स्थाने 'नटेन' प्रयुज्य वाक्यं पुनर्लिखत।)

(५) न कूपखननं युक्तं प्रदीप्ते वह्निना गृहे।

(सति-सप्तमी रचनां निष्कासयता।)

https://www.maharashtrastudy.com

अष्टम: विभाग: - अपठितम्।

प्रश्न ८. संस्कृतवाक्यानां माध्यमभाषया अनुवादं कुरुत। (६ त: ४)

(१) अहं प्रतिदिनं प्रात:काले पञ्चवादने उत्तिष्ठामि।

(२) सम्प्रति भारत: युवकानां देश: इति ज्ञायते।

(३) बुद्धिमान् मनुष्य: स्वस्थानं न परित्यजेत्।

(४) को भेदो बकहंसयो:?

(५) भरतनामक: महान् नृप: आसीत्।

(६) त्वं देवं नत्वा तव कार्याणि कुरु।

◆◆◆

https://www.maharashtrastudy.com
Whatsapp @ 9300930012
Send your old paper & get 10/-
अपने पुराने पेपर्स भेजे और 10 रुपये पायें,
Paytm or Google Pay से

https://www.maharashtrastudy.com